

Csataképfestés címen múlt vasárnap Pekár Gyula, író és képviselő pillanatnyi ihlettségében azt kérdezi tőlünk, vajon gondolunk-e a csataképfestésre, van-e kialakult véleményünk a megfestésére?

Mert ha az orosz cár 12 festőt küldött ki Lembergbe, akinek az volt a feladatuk, hogy az oroszok dicsőségére festendő csataképekhez ihletet találjanak: de a sors elűzte őket, vajon, mit tettünk mi?

Csontváry Kosztka Tivadar 3

[KI FESTHET CSATAKÉPET, ÉS KI NEM]*

Válasz Pekár Gyula írására

Van-e nekünk hivatalból apostoli számú csataképfestőnk kiküldve? Kialakult-e már vélemény csataképfestőink között arra nézve, hogy mely (Krasznik-, Sztanov Limanova-szerű) csaták, hősi epizódok lesznek epokális, nagy kompozíciókban megfestendők? Meg van-e állapítva tíz-húsz csata-téma, és gondolkoznak-e festőink e nagy kompozíciókon?

Ezek után a t. cikkíró csodálatának ad kifejezést, hogy annyi jeles mecénásunk közül mindedig senki sem tűzött ki, mondjuk ezer koronás díjat, például a limanovai magyar bravúrt ábrázoló csatakép-vázlatra.

Ez jó volna: mozgásba hozná a művészi ambíciókat, és foglalkoztatná munka híján tespedő festőinket.

Végül pedig: ha a cárnak vissza kellett hívnia a maga festőit, a mi művészeink előtt nyitva az út, siessenek, használják fel a pillanatnyi ihletet, vegyék ecsetjükre a galíciai magyar diadalok szent helyeit és legyen művészi sikerük méltó a mi halhatatlan hadi dicsőségünkhöz. Minderre a nagy feladatra csak egy zsenit keres a cikkíró, aki ezt egy-kettőre megcsinálja, és a többi festőnek is megadja a formát.

Épp most olvasom az angol lapokban, hogy ott is zsenit keresnek a mi dicsőségünk letörésére, s erre a célra egymillió font sterlinget ajánlott fel, vagyis huszonötmillió koronát, egy londoni mecénás. Kíváncsi vagyok rá, hogy ott és itt micsoda licitációnak nézünk elébe, s vajon lesz-e csak egy is, aki ezeknek a nagy feladatoknak a zsenije lehetne. Én magam a zsenitenyészés kapcsán a híres Ostwald tanár urat kioktattam (lásd *A lángész* című munkát), ki lehet, és ki nem lehet zseni. Van szerencsém ezt a cikkíró úrnak megfontolásra és elolvasásra ajánlani.

Bpest, 1915. június 26-án

*Publikálatlan kézirat. Köszönet a közreadásáért Gegesi Kiss Józsefnek és Gerlóczy Gábornak. A szöveg elhangzik a Csontváry Emlékműhely Kulturális Egyesület által kiadott Csontváry-hangoskönyvben. Közreműködnek: Varga Tamás és Dresch Mihály.